

Kulturpolitiskt program

2021 - 2027

Dokumenttyp
Beslutsinstans
Beslutad
Senast reviderad
Giltig till
Dokumentansvarig
Diarienummer

Program
Kommunfullmäktige
2021-04-21
Välj datum
Tills vidare
Carina Nilsson, kultursamordnare
KS.2021.93

GNESTA
KOMMUN

Innehållsförteckning

Om Gnesta kommun	3
Politisk utgångspunkt.....	3
Syfte	3
Kulturpolitiskt program.....	4
Kulturens viktiga betydelse	4
Utgångspunkter	5
Kulturpolitiska utvecklingsområden	5
1. Kultur för alla	5
2. Främja kulturaktörer och föreningslivets utbud	6
3. Verka för tillgängliga mötesplatser för kultur	7
4. Främja levande kulturmiljöer och kulturarv	7
5. Stimulera till samverkan	7
Uppföljning och revidering	8

Om Gnesta kommun

Gnesta kommun med sina 11 400 invånare ligger i Sörmland drygt 30 minuter från Stockholms central och växer mer än någonsin. Här finns en mycket kreativ och levande landsbygd, ett aktivt kultur- och föreningsliv samt ett rikt näringsliv.

Gnesta kommun bildades 1992 och är en kommun i hjärtat av Sörmland. Kommunens centralort Gnesta ligger precis vid länsgränsen mot Stockholm. Gnesta och erbjuder både fjärrtåg, pendeltåg och busstrafik samt ett utbudsväriert centrum med både kommunal service såsom bibliotek och många butiker, caféer och restauranger. Vårt nära samarbete med näringsliv och föreningsliv gör Gnesta till en lättillgänglig och personlig tillväxtkommun med stor framtidstro. En kommun där människor växer och är kreativa.

Politisk utgångspunkt

Gnesta kommun har ett mycket varierat kulturutbud med stolta och engagerade kulturutövare som tillsammans möjliggör möten mellan människor och tillfällen för nya upplevelser. Ett engagerat kulturliv med ett brett utbud är också en av stöttepelarna i vår kommuns attraktivitet, som både bidrar till att locka hit nya invånare och bygga stolthet hos de som redan bor här. Vi vill därför se en fortsatt utveckling av kulturlivet som präglas av kreativitet, personlighet, öppenhet och mångfald. Ett kulturliv öppet för alla.

Kulturen väcker känslor, tankar och idéer till liv, vilket också är särskilt viktigt för våra unga medborgare. Möjligheten att få till sig av andras perspektiv liksom att få dela med sig av sina egna är ovärderligt i ett samhälle som är i ständig förändring. Om vi skall lyckas i vårt gemensamma uppdrag, att fortsätta skapa ett brett och variationsrikt utbud, för såväl utövande som betraktande, är en god samverkan och dialog mellan kulturliv och kommun mycket viktig.

Syfte

Syftet med Gnesta kommuns kulturpolitiska program är att fortsätta utveckla och stödja det mångfacetterade kulturlivet i kommunen. Kommunens ambition är att fortsätta höja kvaliteten, bredda utbudet och göra kulturen mer tillgänglig och därigenom få invånarna att vara mera delaktiga. Barn, ungdomar och unga vuxna är prioriterade målgrupper utifrån barnkonventionen enligt svensk lag.

Kulturen har en förmåga att inspirera, utveckla och påverka människor. Därför är det viktigt att kommunen, i stor utsträckning, kan vara en möjliggörare för människor att förverkliga och få vägledning för sina idéer och talanger. Ett brett och rikt kulturutbud stärker invånarens känsla av livskvalitet och bidrar till en ökad folkhälsa. Spännande miljöer för olika kulturuttryck med ett varierat utbud av evenemang erbjuder upplevelser som lockar till sig besökare från andra städer och länder. Kulturen stärker dessutom Gnesta kommuns attraktivitet för invånare, kulturaktörer och potentiella inflyttare.

Kulturpolitiskt program

Det kulturpolitiska programmet utgår från de nationella kulturpolitiska målen som är: ”Kulturen skall vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefrihet som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.”

Kulturpolitiken ska ge ramarna för kulturen men inte blanda sig i innehållet. Kulturpolitik handlar om den roll offentliga aktörer har för att formulera mål, prioritera uppgifter, stötta produktion och se till att konsten och kulturverksamheten når de grupper de är tänkta att nå.

Kulturens viktiga betydelse

Forskning visar att utbildningsnivå och inkomst är viktiga faktorer för människors hälsa, levnadsvanor, kulturvanor och delaktighet i det demokratiska samhället¹. Föräldrarnas bakgrund och livssituation har betydelse för barn och ungas förutsättningar att tillgodogöra sig skolgången och ha en berikande fritid. Under de senaste decennierna har skillnaderna mellan olika grupper i samhället ökat. Det ger människor olika förutsättningar för kulturvanor och påverkar vad invånare tar del av, är intresserade av eller har råd med.

Ett aktivt kulturliv där människor möts, skapar och upplever tillsammans är en grund för en demokratisk utveckling. Det är viktigt att värna om både den konstnärliga friheten och kulturens egenvärde. Det är allas tillgång till kultur som är viktig och inte i vilken form kulturen tar sig uttryck.

Kultur är en grundsten i ett väl fungerande samhälle och bidrar till att vidga våra vyer och skapa förståelse för andras perspektiv. Ett aktivt kulturliv där människor kan mötas är centralt för utvecklingen av ett demokratiskt samhälle och är en viktig del i bilden av Gnesta, för alla som redan bor här, de som besöker oss och de som vill flytta hit.

Gnesta kommuns invånare ska kunna ta del av kultur på egen hand eller tillsammans med andra, oavsett nationalitet, etniskt ursprung, religion eller annan trosuppfattning, ålder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, funktionsvariation eller socioekonomiska förutsättningar.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp och ska ha rätt att både ta del av och utforska konstnärliga uttryck och kultur i alla dess former. All kulturverksamhet ska vara förenlig med FN:s konvention om barns rättigheter.

En utmaning är att förhålla sig till nyskapande kulturformer och konstarter. Nyskapande kulturformer handlar om experimenterande och kulturell verksamhet som inte funnits tidigare. Det kan handla om nya former och nya sätt att använda färg, ljud, rörelse och teknik. Gränsöverskridande uttrycksformer och genreupplösning, som till exempel spelkultur, spoken word och lajv kan vara varianter av nyskapande. Därför

---

¹ Myndigheten för Kulturanalys. Kulturvanor. Rapport 2016:1

är det viktigt att det finns kunskap och kännedom om, men också stöd och uppmuntran till nya konstarter som går över gränserna mellan de etablerade konstarterna.

Utgångspunkter

Sveriges nationella kulturpolitiska mål enligt riksdagens beslut 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och landsting.

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

De regionala kulturpolitiska målen för Region Sörmland 2019 - 2022:

- Kultur är en nyckel till utveckling av det lokala samhället och länet liksom till individens utveckling, bildning och livskvalitet.
- Kultur är en förutsättning för demokratisk medvetenhet och kritiskt tänkande.
- Kulturen möter länets geografiska och kulturella utmaningar genom att bidra till gemenskap och dialog där mångfalden speglas.
- Länet offentligt finansierade kulturliv präglas av tillgänglighet och alla människors lika värde.
- Barns och ungas rätt till kultur prioriteras.

Kulturpolitiska utvecklingsområden

En inkluderande arbetsprocess har genomförts tillsammans med kulturföreningarna, kommunstyrelsens presidium, kultur- och fritidsutskottet och tjänstepersoner från kommunikation och samverkan samt en enkät som gått ut till civilsamhället. Genom denna process har fem utvecklingsområden identifierats. De sammanfattas här.

1. Kultur för alla

Kultur blir allt mer betydelsefullt i samhället ur ett demokratiskt perspektiv. Det är viktigt att alla har tillgång till kulturella upplevelser och ges möjlighet att delta i kulturlivet. Demokratiaspekten ställer stora krav på att kulturpolitiken ska omfatta alla samt motverka de sju diskrimineringsgrunderna. Enligt lag är diskriminering förbjuden om det beror på:

1. Kön
2. könsöverskridande identitet eller uttryck
3. etnisk tillhörighet
4. religion eller annan trosuppfattning
5. funktionsnedsättning

6. sexuell läggning
7. ålder.

FN:s konvention om barns rättigheter och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar är självklara utgångspunkter i det kulturpolitiska programmet.

Gnesta kommun strävar efter att inkludera alla invånare och har byggt upp en bred kulturell verksamhet där alla ska ges möjlighet att kunna delta i kulturlivet. I samverkan med bibliotek, kulturskola, skola, fritidsgård, föreningar samt andra aktörer ges möjligheter att uppleva och skapa kultur.

Mål

- Få fler kulturföreningar att inkludera barn och unga i sin verksamhet.
- Barn och ungdomar i Gnesta kommun ska ges möjlighet att delta och vara aktiva i olika föreningar.
- Främja ett bredare kulturutbud med olika konstnärliga uttryck för ökad mångfald.
- Ökad samverkan med olika verksamheter inom Gnesta kommun, kulturaktörer och föreningar.
- Alla invånare, oavsett ålder, könsidentitet, tätort som landsbygd ska på lika villkor kunna ta del av kultur, utöva kultur, påverka kultur och synliggöras i kulturen.

2. Främja kulturaktörer och föreningslivets utbud

Kommunens kulturföreningar och kulturaktörer är ofta beroende av offentlig finansiering för sin verksamhet. Samtidigt är kommunen beroende av ett aktivt föreningsliv och de professionella kulturaktörernas arbete. Studieförbund och kulturföreningar är viktiga arrangörer. Arrangemang genomförs ofta i samverkan och med ett ekonomiskt bidrag från kommunen.

Ett brett och rikt konst- och kulturutbud stärker invånarens känsla av livskvalitet och bidrar till en ökad folkhälsa. Detta gäller oavsett om utbudet är offentligt, kommersiellt eller ideellt. Lokala och professionella kulturaktörer och kulturella kreativa näringar (KKN) är en tillgång för Gnesta kommun.

Kulturen stärker Gnesta kommuns attraktivitet för invånare och besökare samt ökar inflyttningen och stärker utvecklingen av Gnesta kommun.

Mål:

- Stödja engagemanget i kultur- och föreningslivet och ta tillvara och uppmuntra de ideella krafter som med sin insats ger stor behållning för människor i alla åldrar.
- Utveckla regelbundna nätverks- och föreningsträffar mellan kommun, föreningsliv och kulturaktörer för dialog och samverkan.
- Tillvarata initiativ och nytänkande förslag från lokala kulturutövare och medborgare.

3. Verka för tillgängliga mötesplatser för kultur

Två samhällsfunktioner har speciell vikt som mötesplatser för kultur. Skolan, som är kommunens största och viktigaste kulturinstitution för barn och unga. Folkbiblioteken, som är den enda kommunala kulturverksamhet som enligt lag ska främja kulturell verksamhet i sina lokaler. Genom dess tillgänglighet och utformning stimulerar det till samtal och konstruktiva möten mellan människor och olika samhällsgrupper. Utöver dessa kommunala mötesplatser finns många andra mötesplatser såsom föreningslokaler, idrottsanläggningar, Elektron och det offentliga rummet. Det finns också kulturaktörer som kan upplåta sina lokaler.

Mål:

- Underlätta för arrangörer och föreningar att möjliggöra och främja mötesplatser.
- Möjliggöra för kultur på olika platser runt om i kommunen.
- Successivt upprusta kommunala lokaler med modern teknik och bra förutsättningar samt anpassa lokalerna så att de blir flexibla och tillgängliga.
- Fortsätta utveckla biblioteket som en kulturell mötesplats.

4. Främja levande kulturmiljöer och kulturarv

Kulturmiljö är både den historiska byggnaden och den omkringliggande miljö som har uppstått i samspelet mellan människa och natur över tid. Skyddet av kulturmiljöer styrs i Sverige av flera lagar där viktigaste lagarna är miljöbalken, plan- och bygglagen och kulturmiljölagen.

Kulturmiljöer i samhällsbyggandet innefattar såväl offentlig konst som platser för kulturella uttryck. Därför ska kulturkompetens, exempelvis konstnärlig gestaltning, samt dialog med kommuninvånare, komma in tidigt i planeringen vid utformning av nya bostadsområden, parker och torg, förskolor- och skolor samt andra offentliga verksamhetslokaler. Människor ska också ges delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön och sin lokalhistoria.

Mål:

- Stärka Gnesta kommuns identitet och öka attraktionskraften genom att förvalta, vårda och levandegöra kommunens kulturmiljövärden.
- Främja bevarandet av hembygdsgårdar.
- Inkludera kulturen i samhällsplaneringen.
- Verka för att fler konstnärliga utsmyckningar tillförs offentliga platser.

5. Stimulera till samverkan

I Gnesta kommun finns det många viktiga aktörer. Kulturföreningar, studieförbund, professionella kulturaktörer och engagerade invånare, verkar alla för en ökad livskvalitet och en meningsfull fritid för boende i Gnesta kommun. I samverkan med stat, region, kommun, kulturaktörer och civilsamhället kan vi-känslan och attraktiviteten förstärkas.

Mål:

- Verka för en ökad samverkan mellan kommunens olika förvaltningar och bolag samt ideella föreningar och de kulturella och kreativa näringarna.
- Utöka samverkan med statliga aktörer och genom det ta tillvara kulturen som kraft i samhällsutvecklingen.
- Fortsätta att utveckla nätverk och mötesplatser för arrangerande kulturaktörer.

Uppföljning och revidering

Gnesta kommuns kulturpolitiska arbete ska vara i samklang med de nationella och regionala målen. Det kulturpolitiska programmet är ett styrdokument för Gnesta kommuns övergripande kulturpolitik.

Gnesta kommuns kulturpolitiska program är ett långsiktigt strategiskt dokument som berör hela kommunen och ska fungera såväl vägledande som styrande i arbetet mot ett socialt hållbart samhälle. Gnesta kommun ansvarar, tillsammans med föreningslivet, för att leva upp till det kulturpolitiska programmet.

Regelbunden uppföljning är en förutsättning för att kunna bedöma effekten av gjorda insatser. Det kulturpolitiska programmet följs upp och revideras i början av varje mandatperiod av kultur- och fritidsutskottet. Till det kulturpolitiska programmet kommer en handlingsplan att tas fram och bör följas upp av kultur- och fritidsutskottet.